ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

The Relationship between the Application of Management Accounting Information and the Operational Efficiency of SMEs in The Service Business Sector in Yasothon Province

สุกัญญา ชอบธรรม[1*], และ วัลย์จรรยา วิระกุล[2]

Sukanya Chobtham[1*], and Wanjanya Wirakul[2]

[1,2]หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

[1,2]Master of Accountancy Program, Faculty of Business Administration, Northeastern University, Thailand

[*]Corresponding Author E-mail: sukanya@yasocc.ac.th

Received: July 30, 2026; **Revised:** August 12, 2026; **Accepted:** August 19, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และ (2) เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร จำนวน 300 ราย สุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เครื่องมือวิจัย คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 40-49 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และดำเนินธุรกิจในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด ระดับการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารของกิจการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุนมีค่าเฉลี่ยการประยุกต์ใช้สูงสุด สำหรับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านกำไรขาดทุนจากการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านการควบคุมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสั่งการ และด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน ในขณะที่ด้านการวางแผนและการพยากรณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ จากผลการศึกษาดังกล่าวจึงเสนอแนวทางว่า ผู้ประกอบการควรเน้นประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารเพื่อการควบคุม การสั่งการ และการตัดสินใจเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสนับสนุนและส่งผลให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, การบัญชีบริหาร, การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร, ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs

Abstract

This research aimed to (1) examine the relationship between the application of management accounting information and business operational performance, and (2) propose guidelines for applying management accounting information to enhance the operational performance of service-sector small and medium-sized enterprises (SMEs) in Yasothon Province, Thailand. The sample consisted of 300 service-sector SME entrepreneurs in Yasothon Province, selected through simple random sampling. Data were collected using a questionnaire. The statistical methods employed for data analysis included mean, standard deviation, and Pearson's Correlation Coefficient. The findings revealed that the majority of respondents were female, aged 40–49 years, held a bachelor's degree, and operated their businesses as limited partnerships. Overall, the application of management accounting information was at a high level, with decision-making and cost management receiving the highest mean score. Similarly, the overall operational performance of the businesses was at a high level, with operating profit and loss recording the highest mean score. The correlation analysis indicated that all dimensions of management accounting information application were significantly and positively associated with business operational performance at the .01 significance level. Among these dimensions, controlling exhibited the strongest relationship with operational performance, followed by directing and decision-making and cost management, respectively. In contrast, planning and forecasting showed a positive but relatively weak relationship with operational performance. Based on these findings, SME entrepreneurs should place greater emphasis on applying management accounting information to controlling, directing, and decision-making processes, as these areas are important components in supporting and enhancing business operational performance.

Keywords: Small and Medium-sized Enterprises (SMEs), Management Accounting, Application of Management Accounting Information, Business Operational Performance

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium-Sized Enterprises: SMEs) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม การสร้างการจ้างงาน การกระจายรายได้ และการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะธุรกิจภาคบริการซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม [สสว.], 2566) จากข้อมูลของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดยโสธร พบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดยโสธรกว่าร้อยละ 98.92 เป็นธุรกิจ SMEs และมากกว่าครึ่งหนึ่งดำเนินธุรกิจในภาคบริการ ซึ่งสะท้อนว่า ภาคบริการเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด และมีบทบาทต่อการสร้างรายได้และการจ้างงานในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งจากการแข่งขันที่รุนแรง ความผันผวนของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และพฤติกรรมของผู้บริโภค ส่งผลให้ผู้ประกอบการ SMEs จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่มีความถูกต้องทันเวลา และเชื่อถือได้ เพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจทางธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ (Kaplan & Atkinson, 1998; Chartered Institute of Management Accountants [CIMA], 2014)

ภายใต้บริบทดังกล่าว ข้อมูลการบัญชีบริหารจึงเป็นสารสนเทศที่มีความสำคัญ เนื่องจากช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ต้นทุน วางแผนการดำเนินงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน และจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (กชกร เฉลิมกาญจนา, 2557; สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2567) สำหรับธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ซึ่งมีข้อจำกัดทั้งด้านเงินทุน บุคลากร และระบบสารสนเทศ การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารยิ่งมีความจำเป็น เพราะสามารถสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหารในด้านการวางแผนและการพยากรณ์ การสั่งการ การควบคุมและการตัดสินใจร่วมกับการจัดการต้นทุน อันเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (นภาพร ณ เชียงใหม่, 2539; กชกร เฉลิมกาญจนา, 2557; CIMA, 2014)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารในธุรกิจภาคการผลิต ภาคการค้า หรือองค์กรธุรกิจโดยรวม ขณะที่การศึกษาที่มุ่งเน้นธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในระดับจังหวัดยังมีอยู่จำกัด นอกจากนี้ งานวิจัยที่ผ่านมาโดยมากมักศึกษาเฉพาะบางมิติของการบัญชีบริหาร เช่น การจัดการต้นทุน หรือการวางแผนทางการเงิน แต่ยังขาดการศึกษาที่บูรณาการการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทั้งสี่ด้าน ได้แก่ การวางแผนและการพยากรณ์ การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจร่วมกับการจัดการต้นทุน เพื่ออธิบายประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในบริบทของจังหวัดยโสธรอย่างเป็นระบบ การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทั้งสี่มิติร่วมกันกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร ซึ่งยังไม่พบการศึกษาที่บูรณาการทั้งสี่ด้านในบริบทของจังหวัดยโสธร ผลการศึกษาจะช่วยเพิ่มองค์ความรู้ด้านการบัญชีบริหารในบริบทของธุรกิจบริการระดับพื้นที่

และเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางส่งเสริมการใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารเพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

2. เพื่อเสนอแนวทางในการประยุกต์ใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารมาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

สมมติฐานการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารด้านการวางแผนและการพยากรณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

2. การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารด้านการสั่งการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

3. การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารด้านการควบคุมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

4.การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

การทบทวนวรรณกรรม

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะภาคธุรกิจบริการที่มีบทบาทในการสร้างการจ้างงาน การกระจายรายได้ และการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการ SMEs มักเผชิญข้อจำกัดด้านเงินทุน บุคลากร และระบบสารสนเทศ จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลาเพื่อสนับสนุนการบริหารและการตัดสินใจทางธุรกิจ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม [สสว.], 2566; Collier & Nandan, 2010; CIMA, 2014)

2. ทฤษฎีตามสถานการณ์กับการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร (Contingency Theory and Management Accounting)

ทฤษฎีตามสถานการณ์ (Contingency Theory) อธิบายว่า ไม่มีรูปแบบการบริหารหรือระบบการบัญชีบริหารที่เหมาะสมกับทุกองค์กร ประสิทธิผลของระบบบัญชีบริหารขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่าง

สภาพแวดล้อม กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร และลักษณะของธุรกิจ (Fiedler, 1967; Lawrence & Lorsch, 1967; Otley, 1980; Donaldson, 2001) ดังนั้น ธุรกิจ SMEs จึงควรประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร เพื่อสนับสนุนการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร (Application of Management Accounting Information)

การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร หมายถึง การรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อสนับสนุนการบริหารภายในองค์กร โดยครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนและการพยากรณ์ 2) การสั่งการ 3) การควบคุม และ 4) การตัดสินใจและการจัดการต้นทุน ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดสรรทรัพยากร ควบคุมต้นทุน และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว (Kaplan & Atkinson, 1998; CIMA, 2014; Garrison et al., 2021; Horngren et al., 2021)

4. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs (Operational Performance of SMEs)

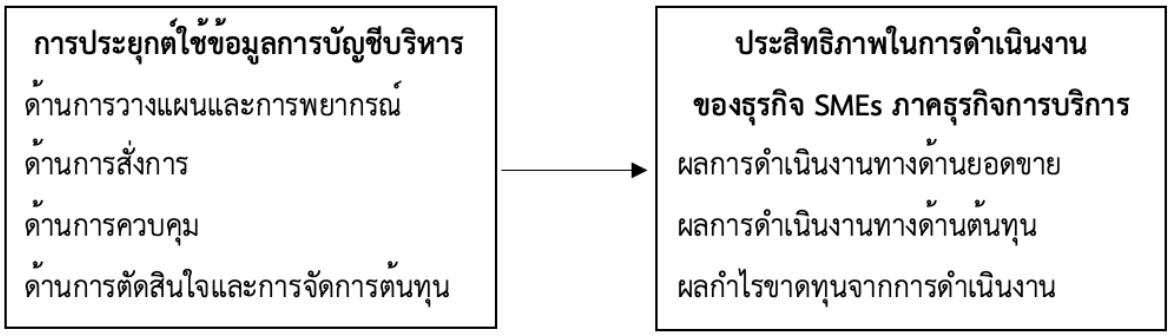
ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกิจการ ทั้งด้านยอดขาย การควบคุมต้นทุน และผลกำไร โดยการประเมินควรครอบคลุมทั้งตัวชี้วัดทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานของธุรกิจได้อย่างรอบด้าน (Kaplan & Norton, 1996; Daft, 2022; Horngren et al., 2021)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีข้อค้นพบสอดคล้องกันว่าการใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานของ SMEs โดยเฉพาะเมื่อข้อมูลถูกนำไปใช้เพื่อการควบคุม การตัดสินใจ และการจัดการต้นทุน (Tran & Dang, 2021; Gyamera et al., 2023; Tran et al., 2025) ขณะที่หลักฐานบางส่วนชี้ว่า ผลของเครื่องมือบัญชีบริหารแต่ละด้านอาจแตกต่างกันตามขนาดกิจการ ทรัพยากร ความพร้อมของระบบสารสนเทศ และบริบทการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีตามสถานการณ์ที่เสนอว่าไม่มีระบบบัญชีบริหารรูปแบบเดียวที่เหมาะสมกับทุกองค์กร (Otley, 1980; Donaldson, 2001) สำหรับประเทศไทย งานวิจัยที่ผ่านมาโดยทั่วไปสนับสนุนความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารกับผลการดำเนินงานของ SMEs (หยาดพิรุฬห์ สิงหาด และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล, 2559; นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ และศิริวรรณ เพ็ญไพร, 2565) อย่างไรก็ตาม งานส่วนใหญ่ศึกษา SMEs หลายประเภทธุรกิจหรือบริบทพื้นที่อื่น จึงยังไม่ชัดเจนว่าการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนและการพยากรณ์ การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน จะสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธรในลักษณะเดียวกันหรือไม่ ช่องว่างดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดและสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากสังเคราะห์ทฤษฎีตามสถานการณ์ (Contingency Theory) แนวคิดการบัญชีบริหาร และผลงานวิจัยเชิงประจักษ์ข้างต้น นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามอย่างเป็นระบบ ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

ภาพที่ 1 *กรอบแนวคิดการวิจัย*

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ประกอบการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธรที่ลงทะเบียนเป็นสมาชิก SME ในระบบของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) จำนวน 1,175 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 ราย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องรวมทั้งฉบับ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 คำถามตรงวัตถุประสงค์ของ

การวิจัย และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่า Cronbach's Alpha (Cronbach, 1970) เท่ากับ 0.93 มากกว่า 0.70 อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร จำนวน 300 ราย โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) ระหว่างเดือนมีนาคม–ธันวาคม พ.ศ. 2568 พร้อมทั้งศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปและระดับของตัวแปรและใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร

1. **ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.33 มีอายุระหว่าง 40–49 ปี ร้อยละ 30.67 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 68.00 และมีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5–9 ปี ร้อยละ 28.34 ด้านลักษณะของกิจการ พบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด ร้อยละ 78 มีระยะเวลาดำเนินกิจการระหว่าง 10-14 ปี ร้อยละ 47.67 ตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็นผู้จัดการ ร้อยละ 58.33 โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นสมาชิก SMEs ในระบบของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2. การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธรมีการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.09, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.39, S.D. = 0.47) รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผนและการพยากรณ์ ($\bar{X}$= 4.19, S.D. = 0.24) ด้านการสั่งการ ($\bar{X}$= 3.91, S.D. = 0.69) และด้านการควบคุม ($\bar{X}$= 3.89, S.D. = 0.58) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารของธุรกิจ SME ภาคธุรกิจการบริการ	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนและการพยากรณ์	4.19	0.24	มาก	2
2. ด้านการสั่งการ	3.91	0.69	มาก	3
3. ด้านการควบคุม	3.89	0.58	มาก	4
4. ด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน	4.39	0.47	มากที่สุด	1
รวม	4.09	0.37	มาก	

เมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการวางแผนและการพยากรณ์ ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ประมาณการรายรับและรายจ่ายล่วงหน้ามากที่สุด ($\bar{X}$= 4.58, S.D. = 0.51) ส่วนด้านการสั่งการ การใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารในการสั่งการและอำนวยการเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$= 3.98, S.D. = 0.67) ด้านการควบคุม พบว่า การใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$= 4.19, S.D. = 0.72) ขณะที่ด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน พบว่า การนำข้อมูลการบัญชีมาใช้วิเคราะห์ต้นทุน ประมาณกำไร เพื่อประกอบการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$= 4.45, S.D. = 0.53) รองลงมาคือการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนกับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากร ($\bar{X}$= 4.40, S.D. = 0.52)

3. **ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ** พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.72, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผลกำไรขาดทุนจากการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$= 3.90, S.D. = 0.59) รองลงมาคือผลการดำเนินงานด้านต้นทุน ($\bar{X}$= 3.69, S.D. = 0.46) และผลการดำเนินงานด้านยอดขาย ($\bar{X}$= 3.57, S.D. = 0.35) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร

ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ ในจังหวัดยโสธร	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ผลการดำเนินงานด้านยอดขาย	3.57	0.35	มาก	3
2. ผลการดำเนินงานด้านต้นทุน	3.69	0.46	มาก	2
3. ผลกำไรขาดทุนจากการดำเนินงาน	3.90	0.59	มาก	1
รวม	3.72	0.38	มาก	

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานด้านยอดขาย รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความสำเร็จในการดำเนินงานด้านยอดขายเป็นไปตามเป้าหมายของกิจการ ($\bar{X}$= 3.64, S.D. = 0.56) ผลการดำเนินงานด้านต้นทุน รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การใช้ทรัพยากร ได้แก่ เงิน วัสดุ บุคลากร และเวลาอย่างคุ้มค่า ประหยัด และลดการสูญเปล่าที่เกินความ ($\bar{X}$= 3.76, S.D. = 0.67) สำหรับผลกำไรขาดทุนจากการดำเนินงาน พบว่า การนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้วิเคราะห์การดำเนินกิจการและกิจการมีผลประกอบการสูงขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$= 3.91, S.D. = 0.71) รองลงมาคือความสามารถในการทำกำไรเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งขัน ($\bar{X}$= 3.90, S.D. = 0.72)

4. **ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน** ผลการวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการควบคุมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด (r = .609, p < .001) รองลงมาคือด้านการสั่งการ (r = .578, p < .001) ด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน (r = .573, p < .001) และด้านการวางแผนและการพยากรณ์ (r = .215, p < .001) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์	ผลการทดสอบ
การวางแผนและการพยากรณ์	.215	< .001	ต่ำมาก	สนับสนุน H1
การสั่งการ	.578	< .001	ปานกลาง	สนับสนุน H2
การควบคุม	.609	< .001	ปานกลาง	สนับสนุน H3
การตัดสินใจและการจัดการต้นทุน	.573	< .001	ปานกลาง	สนับสนุน H4

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำแนกตามองค์ประกอบของประสิทธิภาพในการดำเนินงาน พบว่า การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานด้านยอดขาย ผลการดำเนินงานด้านต้นทุน และผลกำไรขาดทุนจากการดำเนินงาน โดยความสัมพันธ์ที่มีค่าสูงที่สุด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารด้านการควบคุมกับผลกำไรขาดทุนจากการดำเนินงาน (r = .596, p < .01) รองลงมาคือด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุนกับผลกำไรขาดทุนจากการดำเนินงาน (r = .545, p < .01) และด้านการสั่งการกับผลกำไรขาดทุนจากการดำเนินงาน (r = .526, p < .01)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารที่เหมาะสมสำหรับการยกระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร

จากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาผลการวิจัยทั้ง 4 ด้านร่วมกัน พบว่า การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร โดยด้านการควบคุมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสั่งการ ด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน และด้านการวางแผนและการพยากรณ์ ตามลำดับ ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ด้านการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารมีระดับความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานแตกต่างกัน และสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพิจารณาการประยุกต์ใช้ข้อมูลบัญชีบริหารอย่างครอบคลุมมากกว่าการพิจารณาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการบัญชีบริหารที่มองว่าข้อมูลทางบัญชีมีบทบาทสนับสนุนกระบวนการบริหารตั้งแต่การวางแผน การสั่งการ การควบคุม ไปจนถึงการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน (Kaplan & Atkinson, 1998; CIMA, 2014; Garrison et al., 2021) และสอดคล้องกับทฤษฎีตามสถานการณ์ที่อธิบายว่าการเลือกใช้ระบบบัญชีบริหารควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทขององค์กร (Otley, 1980; Donaldson, 2001)

ในเชิงประยุกต์ ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs ภาคธุรกิจการบริการให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารในกระบวนการควบคุม การสั่งการ และการตัดสินใจควบคู่กับการพัฒนาระบบการวางแผนและการพยากรณ์ที่เหมาะสมกับขนาดและทรัพยากรของกิจการ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวเป็นข้อเสนอเชิงบริหารที่สังเคราะห์จากรูปแบบความสัมพันธ์ที่พบ ไม่ใช่ข้อสรุปเชิงเหตุและผลหรือผลการทดสอบประสิทธิผลของมาตรการแทรกแซงโดยตรง

จากผลการศึกษาดังกล่าว จึงเสนอแนวทางในการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการควบคุมต้นทุนและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
2. พัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร
3. สนับสนุนการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนก่อนการตัดสินใจลงทุน
4. ส่งเสริมการอบรมด้านการบัญชีบริหารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแก่ผู้ประกอบการ SMEs

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมความสัมพันธ์และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีตามสถานการณ์ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อค้นพบนี้สอดคล้องและสนับสนุน ทฤษฎีตามสถานการณ์ (Contingency Theory) (Otley, 1980; Donaldson,

2001) ที่ระบุว่า ประสิทธิผลของการใช้ระบบบัญชีบริหารขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม กลยุทธ์ และลักษณะของธุรกิจ ผลงานวิจัยนี้ยืนยันว่า การที่ผู้ประกอบการนำข้อมูลบัญชีบริหารมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของธุรกิจบริการในระดับท้องถิ่น ส่งผลดีต่อผลการดำเนินงานทั้งด้านยอดขาย การจัดการต้นทุน และกำไรจากการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต (Tran & Dang, 2021; Gyamera et al., 2023; หยาดพิรุฬห์ สิงหาด และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล, 2559)

เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการควบคุม (Controlling) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ. ในการดำเนินงานรวมสูงที่สุด (r = .609) และมีความสัมพันธ์กับผลกำไรจากการดำเนินงานสูงที่สุด (r = .596) เนื่องจากธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการมีลักษณะเฉพาะที่เน้นการให้บริการและทรัพยากรบุคคล การติดตามและตรวจสอบต้นทุน ค่าใช้จ่าย และคุณภาพบริการอย่างสม่ำเสมอ ช่วยลดการสูญเสียและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงานทันที จึงส่งผลต่อการทำกำไรเชิงประจักษ์มากกว่ามิติอื่น 2) ด้านการสั่งการ (Directing) และด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน (Decision-Making & Cost Management) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางค่อนข้างสูงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน (r = .578 และ r = .573 ตามลำดับ) การมีข้อมูลบัญชีบริหารเพื่อใช้สั่งการมอบหมายงานแก่มุมมองปฏิบัติการ และการนำข้อมูลต้นทุนมาใช้ตัดสินใจกำหนดราคาหรือเลือกทางเลือกการดำเนินงาน ช่วยลดความเสี่ยงในการผิดพลาดทางการเงินของ SMEs ที่มีทรัพยากรจำกัด สอดคล้องกับแนวคิดของ Kaplan และ Atkinson (1998) และ CIMA (2014) 3) ด้านการวางแผนและการพยากรณ์ (Planning & Forecasting) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานเชิงบวกในระดับต่ำมาก (r = .215) ผลลัพธ์ส่วนนี้สะท้อนว่า SMEs ภาคธุรกิจการบริการในต่างจังหวัดอาจเผชิญความผันผวนของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคที่รวดเร็ว ประกอบกับข้อจำกัดด้านเครื่องมือ ระบบสารสนเทศ และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ทำให้การวางแผนระยะยาวอาจปรับเปลี่ยนได้ยากหรือไม่ยืดหยุ่นเท่าการควบคุมและการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการดำเนินงานวันต่อวัน

องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้นำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ใน 3 ด้าน ดังนี้

1. องค์ความรู้ใหม่ด้านทฤษฎี แนวคิด กล่าวคือ งานวิจัยส่วนใหญ่ในอดีตมักศึกษาในภาคธุรกิจการผลิต หรือองค์กรขนาดใหญ่ แต่งานวิจัยชิ้นนี้สร้างความชัดเจนเชิงประจักษ์ว่า ในบริบทธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการระดับพื้นที่ (จังหวัดยโสธร) ข้อมูลการบัญชีบริหารด้านการควบคุม (Controlling) มีน้ำหนักและความสำคัญเชิงสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานสูงกว่าด้านการวางแผน ซึ่งเป็นการโต้แย้ง เติมเต็มช่องว่างที่เดิมมักเน้นย้ำความสำคัญของการวางแผนระยะยาวเป็นหลัก

2. องค์ความรู้ใหม่ด้านเชิงประจักษ์ (รูปแบบบูรณาการ) กล่าวคือ ตัวแบบบูรณาการ นำเสนอหลักฐานเชิงประจักษ์ใหม่จากการทดสอบความสัมพันธ์พร้อมกัน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการจัดการต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ กับตัวชี้วัดประสิทธิภาพ 3 ด้าน ได้แก่ ยอดขาย ต้นทุน

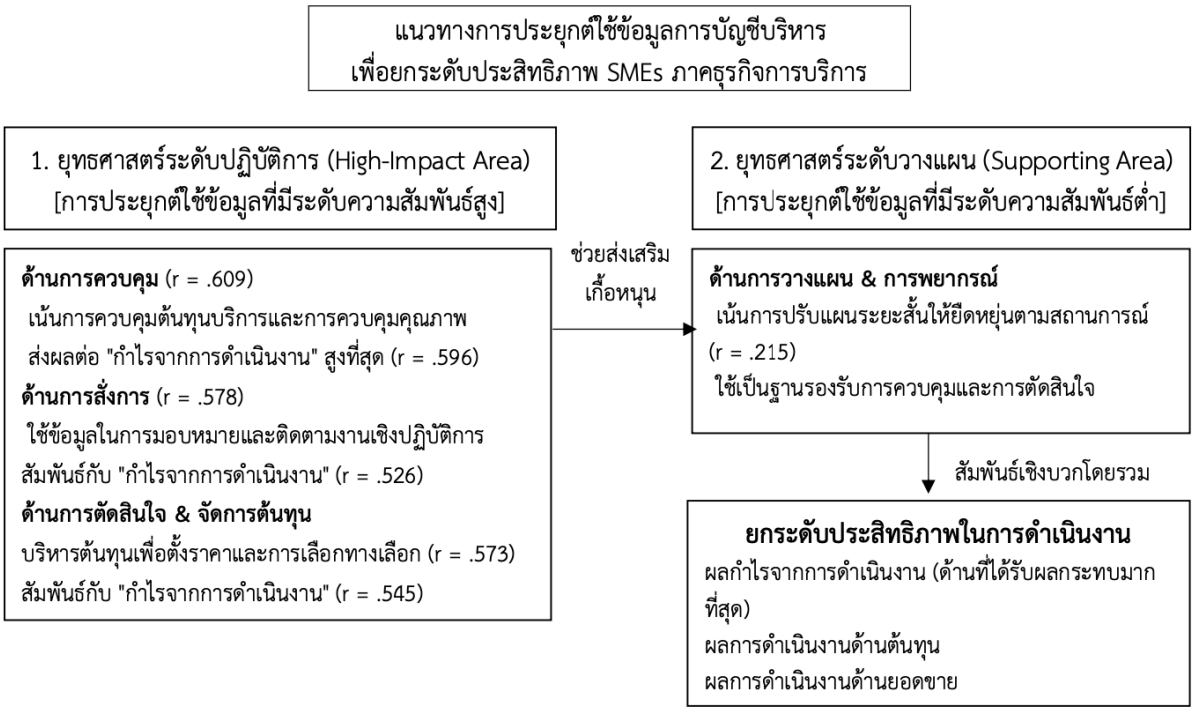
กำไร ในกลุ่มประชากรเฉพาะเจาะจง คือ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร ซึ่งเติมเต็มช่องว่างทางการวิจัยของวรรณกรรมวิชาการบัญชีบริหารระดับภูมิภาคในประเทศไทย กล่าวคือ งานวิจัยนี้ได้เข้าไปตอบโจทย์หรือแก้ไขข้อจำกัดของงานวิจัยในอดีต โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่ธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการในจังหวัดยโสธร ซึ่งเป็นบริบทระดับภูมิภาค (ท้องถิ่น) ที่ยังมีข้อมูลเชิงประจักษ์จำกัด ทำให้ได้ผลการศึกษาที่สะท้อนข้อเท็จจริงและความต้องการที่แท้จริงของผู้ประกอบการในพื้นที่

3. องค์ความรู้ใหม่ด้านการประยุกต์ใช้และนโยบาย โมเดลการจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรเสนอแนวทางปฏิบัติแก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีทรัพยากรจำกัดว่า “ควรเริ่มจากการลงมือสร้างระบบข้อมูลเพื่อการควบคุมและการสั่งการก่อนการลงทุนในระบบการพยากรณ์ที่ซับซ้อน”

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ภาครัฐ (Policy Contribution) ให้ข้อมูลแก่หน่วยงานสนับสนุน เช่น สสว. หรือสภาวิชาชีพบัญชี ในการจัดหลักสูตรอบรมบัญชีบริหารสำหรับ SMEs ภาคธุรกิจการบริการโดยเน้นเครื่องมือการควบคุมต้นทุนและการตัดสินใจราคาจริง มากกว่าการจัดทำงบประมาณพยากรณ์เพียงอย่างเดียว

โดยสรุป ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์รายคู่และความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ขององค์ประกอบการบัญชีบริหารไม่ได้มีรูปแบบเดียวกัน กล่าวคือ ด้านการควบคุมมีความสัมพันธ์รายคู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงที่สุด เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้ง 4 ด้านร่วมกัน ส่วนการวางแผนและการพยากรณ์แม้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพระดับต่ำแต่ยังมีความสำคัญ ข้อค้นพบดังกล่าวสนับสนุนมุมมองตามทฤษฎีตามสถานการณ์ว่า คุณค่าของข้อมูลการบัญชีบริหารไม่ได้เกิดจากการใช้เครื่องมือด้านใดด้านหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับการนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกระบวนการบริหารและบริบทขององค์กร

ดังนั้น องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการไม่ได้ขึ้นอยู่กับการจัดทำข้อมูลเพื่อการวางแผนเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับการนำข้อมูลการบัญชีบริหารมาใช้ร่วมกันในกระบวนการสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจอย่างเป็นระบบโดยการเลือกใช้ข้อมูลต้องสอดคล้องกับบริบทขององค์กรตามแนวคิด Contingency Theory (Donaldson, 2001; Otley, 1980) ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 *โครงสร้างองค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)*

จากภาพที่ 2 ในภาพรวมลำดับความสำคัญในการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหาร (Prioritization Model) สำหรับธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการที่มีทรัพยากรจำกัด อธิบายเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 (High-Impact Area) การประยุกต์ใช้ข้อมูลด้านการควบคุม ด้านการสั่งการ และด้านการตัดสินใจและการจัดการต้นทุน เป็นแกนหลักขับเคลื่อนประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยเฉพาะการควบคุมซึ่งส่งผลต่อผลกำไรจากการดำเนินงานมากที่สุด

กลุ่มที่ 2 (Supporting Area) การประยุกต์ใช้ข้อมูลด้านการวางแผนและการพยากรณ์ ทำหน้าที่เป็นส่วนสนับสนุนเชิงโครงสร้าง เนื่องจากธุรกิจบริการในระดับท้องถิ่นต้องเน้นการแก้ปัญหาและการควบคุมการดำเนินงานวันต่อวันตามบริบทของทฤษฎีตามสถานการณ์ (Contingency Theory)

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนข้อเสนอของงานวิจัยร่วมสมัยที่ระบุว่า การประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการ และจะเกิดขึ้นมากที่สุดเมื่อผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการควบคุม การตัดสินใจ และการบริหารต้นทุนอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาจึงช่วยเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารในบริบทของธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการบริการระดับจังหวัด ซึ่งยังมีหลักฐานเชิงประจักษ์ค่อนข้างจำกัด

โดยเฉพาะในจังหวัดยโสธร และสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ SMEs ในระดับพื้นที่ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการ SMEs ควรใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารในการตัดสินใจ วิเคราะห์ต้นทุน กำหนดราคาและวางแผนการลงทุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและผลกำไร

2. ผู้ประกอบการควรใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารในการกำหนดตัวชี้วัด ติดตามผลการดำเนินงาน และควบคุมต้นทุนอย่างต่อเนื่อง

3. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) และหน่วยงานภาครัฐ ควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารในการควบคุม การวิเคราะห์ต้นทุน และการตัดสินใจ

4. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิชาชีพบัญชี ควรพัฒนาหลักสูตรหรืออบรมเชิงปฏิบัติการด้านการบัญชีบริหารสำหรับ SMEs เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ได้จริง

5. แม้ว่าผลการศึกษาจะพบว่า ด้านการวางแผนและการพยากรณ์มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานในระดับต่ำมาก แต่ผู้ประกอบการยังควรให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงิน การประมาณการรายรับ–รายจ่าย และการจัดทำประมาณการทางธุรกิจ เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญที่สนับสนุนการสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังธุรกิจ SMEs ภาคธุรกิจการผลิตและภาคธุรกิจการค้า หรือจังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการศึกษาในภาพรวมของประเทศ

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs เช่น ภาวะผู้นำ นวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ความสามารถในการแข่งขันหรือสมรรถนะของผู้ประกอบการ เพื่ออธิบายปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้

3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

กชกร เฉลิมกาญจนา. (2557). *การบัญชีบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นภาพร ณ เชียงใหม่. (2539). *ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการจัดการ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ และ ศิริวรรณ เพชรไพร. (2565). ผลกระทบของการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชี บริหารเชิงรุกที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครพนม. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, 9*(1), 19-30.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2567). *กรอบแนวคิดและมาตรฐานการบัญชีบริหาร*.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2566). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประจำปี 2566*. กระทรวงอุตสาหกรรม.

หยาดพิรุฬห์ สิงหาด และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้. *วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11*(2), 373-383.

Chartered Institute of Management Accountants (CIMA). (2014). *Global management accounting principles: Effective management accounting in SMEs*.

Collier, P. and Nandan, R. (2010) Management Accounting Needs of SMEs and the Role of Professional Accountants: A Renewed Research Agenda. *Journal of Applied Management Accounting Research (JAMAR), 8*, 65-73.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). Harper & Row.

Daft, R. L. (2022). *Organization theory and design* (13th ed.). Cengage Learning.

Donaldson, L. (2001). *The contingency theory of organizations*. SAGE.

Fiedler, F. E. (1967). *A theory of leadership effectiveness*. McGraw-Hill.

Garrison, R. H., Noreen, E. W., & Brewer, P. C. (2021). *Managerial accounting* (17th ed.). McGraw-Hill Education.

Gyamera, E., Abayaawien Atuilik, W., Eklemet, I., Henry Matey, A., Tetteh, L. A., & Kwasi Apreku-Djan, P. (2023). An analysis of the effects of management accounting services on the financial performance of SME: The moderating role of information technology. *Cogent Business & Management, 10*(1), 2183559.

Horngren, C. T., Datar, S. M., & Rajan, M. V. (2021). *Cost accounting: A managerial emphasis* (17th ed.). Pearson.

Kaplan, R. S., & Atkinson, A. A. (1998). *Advanced management accounting* (3rd ed.). Prentice Hall.

Lawrence, P. R., & Lorsch, J. W. (1967). Differentiation and integration in complex organizations. *Administrative Science Quarterly, 12*(1), 1-47.

Otley, D. T. (1980). The contingency theory of management accounting: Achievement and prognosis. *Accounting, Organizations and Society, 5*(4), 413-428.

Tran, M. D., & Dang, N. H. (2021). The Impact of Ownership Structure on Earnings Management: The Case of Vietnam. *SAGE Open, 10*(2), 1-14.

Tran, T. T. G., Nguyen, T. T., Pham, B. T. N., Tran, P. T. T. (2025), Audit partner tenure and earnings management: evidence from Vietnam. *Journal of Financial Reporting and Accounting, 23*(1), 330–349.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.